

Suomen Tilintarkastajat ry on tilintarkastajia edustava edunvalvontajärjestö. Jäsenemme ovat tilintarkastuslain mukaisesti hyväksytyjä HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajia sekä tilintarkastusalan ja taloushallinnon asiantuntijoita. Tavoitteenamme on auttaa tilintarkastajien ammattikuntaa menestymään sekä tuomaan lisäarvoa elinkeinoelämälle ja yhteiskunnalle. Taloudellista raportointia ja alan käytäntöjä edistämällä olemme mukana rakentamassa perustaa suomalaisen yhteiskunnan kilpailukyvyille ja hyvinvoinnille. Yhdistykseen kuuluu yli 90 % tilintarkastuslaissa määritellyistä tilintarkastajista.

Eduskunnan talousvaliokunta

Asia: HE 99/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kirjanpitolain ja tilintarkastuslain muuttamisesta.

Suomen Tilintarkastajat ry (ST) kiittää mahdollisuudesta kommentoida kirjanpitolain ja tilintarkastuslain muuttamisesta annettua hallituksen esitystä (99/2023 vp). Haluamme tuoda esiin tilintarkastajan näkökulmasta muutamia kohtia hallituksen esitykseen liittyen.

Direktiivin (EU) 2021/2101 kappaleen 20 mukaan tilintarkastaja antaa lausunnon siitä, vaadittiinko yritystä julkaisemaan tuloverotietoja koskeva kertomus ja jos vaadittiin, julkaistiinko kyseinen kertomus. Käsityksemme mukaan direktiivin tavoitteena on tilintarkastajan osalta varmistaa tietoisuus raportointivelvoitteiden soveltamisalasta ja niiden noudattamisesta yhteisöissä. Hallituksen esityksessä on kohtia, jotka lisäävät tilintarkastajan tehtäviä direktiivin tavoitteeseen verrattuna.

Tämän yhteydessä ST toteaa seuraavaa.

Lausunto tuloverokertomuksesta annetaan eri ajanjaksolta kuin muu tilintarkastuskertomus

Hallituksen esityksen mukaan tuloveroraportointi tulisi laatia 4 kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä ja se tulisi olla tilintarkastajan käytettävissä ennen tilintarkastuskertomuksen antamista (KPL 7 luku 9 §). Direktiivin (EU) 2021/2101 48 d artikla edellyttää, että tuloverokertomus on julkaistava 12 kuukauden kuluessa sen tilivuoden tilinpäätöspäivästä, jonka osalta kertomus on laadittu.

Ehdotetussa TTL 3 luku 5b b §:ssä tilintarkastajan on annettava lausunto, onko yhteisö ollut velvollinen rekisteröimään ja julkistamaan kirjanpitolain 7 b luvussa tarkoitetun tuloverokertomuksen päättynyttä tilikautta välittömästi edeltäneeltä tilikaudelta.

Toteamme, että tilintarkastajan lausuntoon sisältyvät tuloveroraportointia koskevat tiedot ovat eri ajanjaksolta kuin muut tiedot, joista tilintarkastaja lausuu tilintarkastuskertomuksessa. Hallituksen esityksen mukaan tilintarkastaja lausuu tuloverokertomuksen rekisteröimis- ja julkistamisvelvollisuudesta 12 kuukauden julkistamisajan jälkeen annettavassa tilintarkastuskertomuksella. Eli tilintarkastuskertomuksella, joka koskee tilikaudesta 2026 laadittua tilinpäätöstä, lausutaan edeltävää tilikautta 2025 koskevasta tuloveroraportoinnista.

Tilintarkastajan lausuntoa ei tule sisällyttää niiden yhteisöjen tilintarkastuskertomuksiin, joilla ei velvollisuutta laatia tuloveroraportointia

Hallituksen esityksessä säädetään tilintarkastuskertomuksella lausuttavaksi, jos tarkastuksen kohteella oli velvollisuus tuloverokertomuksen julkistamiseen ja oliko julkistaminen tehty lain mukaisesti (TTL 3 luku 5b § 1-2 mom.).

Tilintarkastajan lausuntoa tuloveroraportoinnista ei tulisi sisällyttää kaikkien yhteisöjen tilintarkastuskertomuksiin, vaan lausunto annettaisiin vain niiden yhteisöjen kertomuksilla, joilla on velvollisuus laatia tuloveroraportointi. Lain perusteluiden tiukka tulkinta voisi johtaa siihen, että myös niiden yhteisöjen, joilla ei ole tuloveroraportoinnin laatimisvelvollisuutta, tilintarkastuskertomuksella mainittaisiin, ettei yhteisöllä ole ollut velvollisuutta laatia tuloveroraportointia. Tällainen lausuma lisäisi tilintarkastuskertomuksen monimutkaisuutta tuottamatta lisäarvoa tilintarkastuskertomuksen lukijalle.

Suomessa tilintarkastuskertomuksia annetaan arviolta 128 000 yhteisön tilinpäätöksestä. Tuloveroraportointivelvollisuus koskee näistä noin muutamaa tuhatta yhteisöä. Haluamme täsmentää, että tilintarkastajan lausuntovelvollisuus koskee vain niiden yhteisöjen tilintarkastuskertomuksia, joilla on velvollisuus laatia tuloveroraportointi.

Erillinen ilmoitusvelvollisuus lisää tilintarkastajan hallinnollista työtä

Hallituksen esityksen mukaan, jos tuloverokertomuksen rekisteröimistä tai julkistamista ei ole tehty kirjanpitolain mukaisesti, tilintarkastajan tulee ilmoittaa tilintarkastuskertomus erikseen patentti- ja rekisterihallitukselle tiedoksi (TTL 3 luku 5b 3 mom.). Tämä erillinen ilmoitusvelvollisuus lisäisi tilintarkastajan hallinnollista työtä. Tilintarkastajalle ei ole säädetty vastaavaa ilmoitusvelvollisuutta patentti- ja rekisterihallitukselle muista kirjanpitolain noudattamisesta havaituista puutteista.

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröinti patentti- ja rekisterihallitukselle on säädetty kirjanpitovelvollisen vastuulle. Näkemysemme on, että tilintarkastuskertomuksen toimitaminen patentti- ja rekisterihallitukselle kirjanpitovelvollisen toimesta, on riittävä ja, että direktiivin tavoite varmistaa tietoisuus raportointivelvoitteiden soveltamisalasta ja niiden noudattamisesta tulee täytetyksi TTL 3 luvun 5b § 1-2 momentin mukaisella lausumisella tilintarkastuskertomuksessa.

Väliaikaiseen poikkeamiseen liittyvä tilintarkastajan arviointi voi olla vain muotovaatimusten toteamista

Direktiivin 48c.6 artikla sallii tuloverokertomukseen sisältyvän tiedon julkistamisen lykkäämisen edellyttäen, että lykkääminen ja sen perustelut esitetään selkeästi kertomuksessa ja perustelujen tausta dokumentoidaan yhteisössä. Hallituksen esityksessä poikkeusmahdollisuus on jaettu kahteen osaan siten, että ensimmäiset kaksi vuotta olisi yritysaloitteisia ja kahta vuotta pidemmälle ajalle yrityksen tulee hakea lupaa kirjanpitolautakunnalta (KPL 7 luku 8 §).

Hallituksen esityksen perusteluissa ensimmäisenä kahtena vuotena poikkeamiselle tulisi olla objektiivisesti todennettava syy, joka on pöytäkirjattava. Kahden ensimmäisen vuoden osalta poikkeamisen laillisuuden arviointi kuuluisi tilintarkastajalle osana hallinnon tarkastusta.

Haluamme täsmentää, että tilintarkastajan tekemään laillisuuden arviointiin ei voi kuulua poikkeamiselle edellytettävän objektiivisen syyn arviointia, eikä tiedon julkaisemisesta mahdollisesti aiheutuvan kaupallisen haitan arviointia. Mikäli väliaikaisen poikkeamisen käytölle säädetään tilintarkastajaa koskevia vaatimuksia, tulisi tilintarkastajan suorittaman laillisuuden arviointi tarkentaa valiokunnan mietinnössä. Tilintarkastajan suorittamalla laillisuuden arvioinnilla voidaan mielestämme tarkoittaa muutovaatimusten toteamista; onko poikkeamisperuste käsitelty yhtiön hallinnossa ja pöytäkirjattu.

Esitämme, että valiokunta täsmentää edellä mainitut asiat mietinnössään.

Olemme mielellämme mukana asian jatkovalmistelussa.

Helsingissä 15. päivänä helmikuuta 2024

SUOMEN TILINTARKASTAJAT RY

Aleksi Martamo
Hallituksen puheenjohtaja

Sanna Alakare
Toiminnanjohtaja